

MEDDELELSER

FRA

DET NORSKE MYRSELSKAP

Nr 3

Juni 1948

46. årgang

Redigert av dr. agr. Aasulv Løddesøl.

OM OPPRETTELSE AV JORDREGISTER.

Foredrag av utskiftingsdirektør T. Grendahl.

Holdt den 8. mars 1948 på et fellesmøte av Det norske myrselskap og Selskapet Ny Jord.

Flere europeiske land har for en årrekke siden skaffet seg en fortegnelse over jordvidde av forskjellig slag som tillå de enkelte bruksenheter — det vi kaller et jordregister. Således kan nevnes at Frankrike ved en lov i 1807 fikk bestemmelse om oppmåling av landeiendommene og i forbindelse hermed en taksering og registerføring. I Danmark gikk en til det samme skritt i 1805, og arbeidet hermed ble ferdig i 1844. I Sachsen ble oppmålingsarbeidet med sikte på å skaffe seg kjennskap til de enkelte eiendommers areal satt igang i 1835, i Prøyssen i 1861 og i Østerrike i 1869, for å nevne endel.

Hensikten med disse arbeider var vel for en vesentlig del å skaffe seg et sikrere grunnlag for beskatningen.

Også våre naboland Sverige og Finland har for endel år tilbake fått sitt jordregister, og disse har kanskje særlig interesse for oss, da forholdene der på mange måter ligger nærmest opp til vårt eget land.

I Finland ble jordregister i sin nåværende form besluttet opprettet i 1895. Arbeidet påbegyntes året etter og var ferdig i løpet av 5 år. I registre er foruten brukets betegnelse, så som nr. og navn m. v. inntatt «Ågovid i hektar». Denne er klassifisert i «Bebrukad jord, Odlingsbar mark, Absolutt skogsmark samt Impediment». Videre føres i registeret fortegnelse over visse servitutter som tilligger bruket.

Som grunnlag for opprettelse av det finske jordregister ble for største delen benyttet kartmateriale fra utskiftinger og skylddelinger og eventuell også andre for hånden værende karter og beskrivelser.

I Sverige gikk de til opprettelse av et jordregister etter forordning av 13. juni 1908. Arbeidet hermed tok noe lengere tid enn beregnet og ble først helt ferdig i 1920-årene. Registret er med hensyn til arealfortegnelse stort sett innrettet som det finske. De enkelte bruks-

enheters «Ägovidd» er klassifiserte i: Aker, tomter o.l., Äng, Odlingsmark, Afrösningsjord samt Impediment.

Som grunnlag for opprettelse av registre ble her som i Finland vesentlig benyttet karter, beregninger og beskrivelser fra utskiftinger, skylddelinger o. l.

Arbeidet med å få opprettet jordregistre, og det senere vedlikehold ble såvel i Finland som i Sverige lagt til Lantmäteriet. Det tilsvarende hva arbeidsoppgaver angår nærmest utskiftingsvesenet hos oss.

Også i vårt land har spørsmålet om opprettelse av et jordregister vært drøftet gjentagne ganger. En kgl. kommisjon som ble nedsatt i 1919 for å utrede spørsmålet om økonomisk oppmåling av landet m. v. har i sin innstilling avgitt i 1924 også utredet spørsmålet om jordregister. Kommisjonen går enstemmig inn for at så snart det foreligger økonomisk kartverk må en utarbeide jordregister for alle landeiendommer på grunnlag av dette. Et flertall innen kommisjonen har videre, — ut fra den forutsetning at det kan ta lang tid før en får opprettet noe økonomisk kartverk — gått inn for at en istandbringer jordregister på grunnlag av det materiale en f. t. har. Flertallet er av den oppfatning at opptakning av et økonomisk kart vil ta atskillig tid, og at en ikke kan vente med jordregister til det blir ferdig. Kommisjonen peker på at vi har atskillig kartmateriale som er godt skikket som grunnlag for et register, så som utskiftingskartene og en god del av skogvesenets karter. Videre har en endel karter over offentlige og halvoffentlige eiendommer og mange private gårds- karter som i noen grad vil kunne benyttes som grunnlag for et register.

Kommisjonen anfører «at det skulle ikke være urimelig å anta at det foreligger karter i målestokker 1:10.000 og større over nogen sådant som tredjedelen eller måske halvdelen av landets produktive områder».

Hvor der ikke foreligger kart skulle etter kommisjonens forslag eieren gi opplysning om brukets vidde. Opplysningene burde helst bygge på oppmåling med enkle apparater og gis på skjemaer utferdiget i dette øyemed.

Det jordregister som kommisjonen foreslår er noe mer spesifisert enn det svenske. Det gjelder klassifiseringen av utmarkene, opplysning om dyrkingsjord, m. m.

I 1938 oppnevnte landbruksdepartementet en komite på 2 mann til å utrede spørsmålet om luftfotogrametriens anvendelse til framstilling av økonomiske oversiktskart. I sin innstilling avgitt 8. mai 1940 har komiteen også medtatt «Utkast til lov om opprettelse og vedlikehold av et jordregister». Etter dette utkast skal jordregister utarbeides på grunnlag av økonomiske oversiktskart, opptatt luftfotogrametrisk. Med hensyn til registres utformning eller spesifisering slutter dette forslag seg til innstillingen fra kommisjonen av 1919.

Utmarkskomiteen, nedsatt av Det norske skogselskap i 1939, har i sin innstilling avgitt 5. november 1944 gått sterkt inn for å få istandbragt et jordregister. Komiteen anfører bl. a. «En landsplan for rasjonell utnyttning av utmarkene forutsetter et mer inngående kjennskap til de interesserte områder enn det vi nå har, og gjennomføring av planen i marken krever kjennskap til hvilke vidder som kan nyttes til det ene eller det annet formål på hvert enkelt bruk.» Og videre uttaler komiteen: «Jordregister vil være et godt hjelpemiddel for planlegning av så vel skogreising som bureising, nydyrking og beitedyrking. Disse tiltak er alt aktuelle nå, og vil og må bli det i ennå høyere grad i den nærmeste framtid.»

Komiteen peker på at et økonomisk kartverk ville være det beste grunnlag for et jordregister, men sett hen til at et slikt kartverk sannsynligvis ikke kan bli opprettet på lang tid ennå, slutter den seg til kommisjonen av 1919 om å gå til opprettelse av et register på grunnlag av det kartmateriale eller annet materiale til arealangivelse som en for tiden kan skaffe.

I jordloven av 22. juni 1928 (kap. III) er man også inne på tanken om et slags jordregister — riktignok i sterk begrenset form ut fra det formål det skulle tjene. Ifølge § 14 skal departementet føre en såvidt mulig fullstendig fortegnelse over jord som er i offentlig eie samt over større dyrkbare strekninger i landet. Så vidt meg bekjent er en slik fortegnelse ennå ikke utarbeidet i sådan form at den kan kalles noe jordregister.

Jeg har foran i korte trekk pekt på at flere europeiske land har funnet det nødvendig å opprette jordregister over sine landeierdommer, og likeledes pekt på endel komiteearbeider fra vårt eget land hvor spørsmålet om jordregister har vært utredet. Som det herav vil framgå er Norge det eneste av de skandinaviske land som ikke har sitt jordregister, noe som de fleste kulturnasjoner har funnet det nødvendig å skaffe seg.

Når en skal drøfte saken om opprettelse av jordregister er det vel først det spørsmål en stiller seg: Hvilken nytte vil vi ha av et slikt register? Før en går nærmere inn på dette spørsmål bør en ha klarlagt hvorledes en vil ha jordregistre innrettet, og på hvilket grunnlag det bør opprettes, idet nytten i høy grad er avhengig av hvorledes en innretter registeret. Og omkostningene med å få det istandbragt vil i noen grad være avhengig av hvor nøyaktig det skal være, og på hvilket grunnlag en skal bygge det.

Et jordregister bør helst være innrettet slik at det kan gi oss opplysning om jordvidden til hver enkelt bruksenhet (bruksnr.) på landet. Det skal gi opplysning om hvorledes denne jordvidde fordeler seg på dyrket mark, kulturbeiter, skogvidde av forskjellig slag, myr, heievidde, berg og ur. Videre bør registret gi oss opplysning om hvor meget av brukets udyrkede jord er dyrkbar og hvor meget snaumark

som er skikket som plantemark. Opplysning om rettigheter vil det også ha sin interesse å kjenne til, så som om eiendommen har almeningsrett, andel i sameier, bruksrett til beite, skogfang o. l. eller om det på eiendommen hviler bruksrettigheter.

Når en har vidden over forskjellig slags mark til de enkelte bruksnumre, er det jo bare en enkel summering å få vidden av forskjellig markslag innen en gard, en grend, et bygdelag eller et herred, når en kjenner til hvilke bruksnr. som ligger innen det område en vil ha opplysning om.

Registre for de enkelte bruksenheter antar jeg bør innrettes som angitt på nedenstående skjema. Her er forutsetningen at registre føres etter kartoteksystem, slik at hvert enkelt bruksnr. får sitt kort i kartoteket, ordnet etter herred, gårdsnummer og bruksnummer.

Som en ser er brukets betegnelse som nr. og navn ført på kortet øverst til venstre. Videre er ført opp fra hvilket bruk det er utskilt og tinglysningsdato for skylddelingen, forutsatt disse dataer kan skaffes. Øverst til høyre angis det herred eventuell sogn hvor bruket ligger.

Selve registeret er oppdelt i flere hovedgrupperinger etter kulturtilstand og jordbundsbeskaffenhet. I rubrikk 1 angis brukets samlede vidde. I rubrikkene 2—5 føres jordbruksarealet. Det er oppdelt i dyrket jord, natureng (herunder så som seterløkker som årlig slåes) og videre en rubrikk for mark som vesentlig brukes som kulturbeite.

Under rubrikkene 6—9 føres skogarealet. Det er foreslått klassifisert etter jordbundsbeskaffenhet i 3 grupper, nemlig god, middels og slett. Det har også vært foreslått å inndele skogen etter bestand i barskog og lauvskog. Jeg mener det er noe usikrere gruppering, idet bestandsarten kan forandre seg med tiden. Og det gir oss heller ikke så godt vurderingsgrunnlag som når en har arealene angitt etter jordkvalitet. Oppdeling i barskog og lauvskog bør i tilfelle tas med som en utfyllende opplysning, hvilket er antydnet under rubrikkene 17 og 18.

Under rubrikken 10 gis opplysning om myrvidde. Det ville selvsagt her ha sin interesse å kunne klassifisere myrene etter sin art eller anvendbarhet, men jeg frykter for det vil medføre at arbeidet med opprettelse av registre blir for komplisert.

Under rubrikkene 11—14 gis opplysning om uproduktiv eller lite produktiv vidde, som ikke faller inn under de foran nevnte grupperinger. I rubrikk 11 føres jorddekket mark så som heievidder, i rubrikk 12 føres berg, ur o. l. som er helt uproduktiv som planteproduiserende grunn, i rubrikk 13 føres vatn og vassdrag.

Summen av de forskjellige arealgrupperinger, jordbruksareal i rubrikk 5, skogareal i rubrikk 9, myr i 10, annen mark og vatn i rubrikk 14, gir brukets samlede vidde, der som nevnt er ført i rubrikk 1. Dette danner det som en egentlig kaller jordregister for et bruk. Men som nevnt er det også andre opplysninger en ønsker at registeret skal gi oss, så som om dyrkingsjord, plantemark o. l.

Jordregister.

Gnr.	Bnr.	Skyld mark bnr.	Gårdnavn	Bruksnavn	Hered sogn													
Utskilt fra gnr.		ved skylddelingsforr.		tingl. den	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Areal i dekar																		
Samlet vidde. (5,9,10,14)	Jordbruksareal				Skogareal				I alt	I alt	Myr	Annen mark			I alt (11-13)			
	Dyrket jord	Natur- eng (seterl.)	Kultur- beiter	I alt	Jordbunnens beskaffenh.	God	Middels	Slett				I alt	Jord- dekket	Berg, ur		Vatn		
15	16	17	18	19	20				21									
Areal i dekar				Arealoppgavene bygger på														
Dyrkningsjord Fastmark	Myr	Bar- skog	Lauv- skog	Plante- mark	Forretningens art		Utført		(Her gis opplysninger om almeningsrett, andel i sameter, bruksretter o. l.)									
					år	dato												

I det her skisserte skjema for jordregister er opplysning om dyrkingsjord på bruket tenkt ført i rubrikkene 15 og 16, idet en har særskilt rubrikk om dyrkingsjord på fastmark og på myr.

Som før nevnt antar jeg det er riktigst at skogarealet klassifiseres etter jordbunnens beskaffenhet. Det kan dog også ha sin interesse å vite hvor meget av skogen er barskog og hvor meget er lauvskog. Hvor en har med blandingsskog å gjøre vil en slik oppdeling bli nokså skjønnsmessig, og forholdet vil også lett forandre seg etter endel år, da skogen kan skifte karakter, så jeg har vært i noe tvil om slik gruppering bør tas med. På det her antydde skjema er opplysning om barskog og lauvskog tenkt ført i rubrikkene 17 og 18.

Videre har skjemaet en rubrikk for plantemark som eiendommen har. Det vil kanskje falle noe vanskelig å fastslå hva slags mark som faller inn under denne gruppe, for så vidt som en kan si, at mange steder hvor det nå er skog kan det være nødvendig med skogplanting. Her må det gis helt klare forskrifter om hva en skal ta med under rubrikken plantemark. Etter min oppfatning bør som plantemark kun tas med strekninger hvor ungskog ikke innen rimelig tid kan vokse opp etter naturlig besåning, så som større skogbare strekninger som er skikket for skogproduksjon eller felter bevokset med mindreverdige skog.

Av interesse vil det være om en i registre kunne ta med opplysninger om visse bruksretter som tilligger eiendommen eller som den er beheftet med. Skogfangstrettigheter, beiteretter o. l. kan ha en betydelig driftsøkonomisk betydning for de eiendommer som har slike rettigheter, og på den annen side kan det være et nokså stort minus for de bruk som rettighetene hviler på.

Det vil imidlertid by på atskillige vanskeligheter å få slike rettigheter registret, og det vil medføre et betydelig arbeide. Det som volder særlig vanskelighet er at en stor del av bruksrettighetene ikke finnes beskrevet, men kun støtter seg på alder tids bruk eller hevd. Blandt annet som følge herav er mange rettigheter omtvistet eller uklare.

I et lignende forhold som bruksretter kommer også almenningsrettigheter. En kan dog rekne med at for almenningsretter er rettsforholdet mer sikkert enn for en rekke av de vanlige bruksretter.

Kjennskap til rettigheter for en eiendom er dog av så stor betydning at jeg mener man bør søke å få med opplysning om dem i et jordregister. Jeg kan tenke meg det gjennomført på den måte at der fra det kontor som får med opprettelse av jordregistre sendes forespørsel til eierne av de enkelte bruk om hvilke bruksrettigheter av enhver art som tilligger eiendommen. Likeledes blir det sendt forespørsel til eierne av de bruk som det er opplyst at det skal hvile bruksrettighet på. Hvis såvel eieren av den tjenende som den herskende eiendom er enig om rettigheten, så er for så vidt saken klar.

Er det tvist om en rettighet blir såvel påstand som nektelse å anføre vedkommende de eiendommer saken gjelder.

Å søke å få avgjort tvistemål om bruksrettigheter kan selvsagt ikke tas opp i forbindelse med et jordregister. Det vil bli et alt for vidløftig apparat. Slike tvistemål får partene se å få avgjort på ordinær måte etter hvert som de finner det påkrevet. Men for den som skal søke opplysninger fra registeret vil det ha sin store betydning å få kjennskap til også omtvistede bruksretter vedkommende en eiendom.

Opplysning om almenningsretter, bruksretter o. l. er i det registre jeg har her skissert tenkt ført i en egen anmerkningsrubrikk.

En rekke eiendommer har også andeler i sameier av forskjellig karakter. Arealet for disse sameier kan ikke uten videre fordeles og tillegges de enkelte andelsberettigede bruks areal. Men registre bør på en eller annen måte gi oss opplysning om slike sameieretter. Jeg har tenkt meg at sameier føres i registre som en særskilt enhet med angivelse av arealet på vanlig måte. I anmerkningsrubrikken gis det for de enkelte eiendommer som har sameierett opplysning om deres andel i sameier, og om mulig med angivelse av hvor stor part.

For den som skal søke opplysning fra et jordregister vil det ha sin betydning å vite på hvilket grunnlag arealoppgavene bygger, om de bygger på nøyaktige økonomiske karter, så som utskiftingskarter o. l. eller de bygger på mer enkle målinger eller kalkulasjoner. Derav vil en kunne trekke slutninger om hvor nøyaktige de gitte arealoppgaver er. I det her skisserte skjema, rubrikk 20, forutsettes gitt opplysninger herom.

Et jordregister som her antydnet må selvsagt holdes à jour, hvis det ikke litt etter hvert skal tape sin verdi. Det vil jo i tidens løp bli forandringer som følge av deling eller utskillelse av parseller. De nye bruksenheter må få sine egne registerblad og deres areal trekkes fra den opprinnelige eiendom. Gjennom utskiftninger vil også en eiendoms vidde kunne forandres. Det samme kan bli tilfelle ved avlønning av bruksretter. Slike forandringer må selvsagt føres à jour.

For å kunne holde registre à jour med hensyn til nye eiendommer som oppstår, antar jeg en må få bestemmelser inn i skylddelingsloven som pålegger at der ved enhver skylddeling må vedlegges oppgave over vidden til det nye bruk med de nødvendige spesifikasjoner. Denne oppgave vedlegges skylddelingsforretningen, og så snart tinglysning av skylddelingen er foretatt, sendes dokumentene til jordregisterkontoret for åjourføring.

Forandringer i jordregistre som følge av utskiftninger er en kulant affære å få registerført.

Noe vanskeligere vil det stille seg med å få åjourført registre med hensyn til forandringer i kulturtilstand, så som gjennom oppdyrking o. l. Men jeg skulle anta at gjennom samarbeide mellom jordregisterføreren og jordstyrene eller land- og skogbrukets herredsfunksjonærer må en kunne få de nødvendige oppgaver over

foretatt nydyrking m. v. for å holde registre à jour også på dette felt.

Jeg har foran i korte trekk pekt på hvorledes et jordregister etter min mening bør innrettes og videre pekt på nødvendighet av à jourhold skal det svare til sin hensikt. Det jordregister som her er skissert går noe videre med hensyn til å gi detaljerte opplysninger enn både det svenske og det finske register gjør.

Spørsmålet om hvorledes et eventuelt jordregister skal innrettes må selvsagt underkastes en grundig drøftelse før det kan bli spørsmål om å sette saken ut i livet. Det vil jo i noen grad være avhengig av hvilket materiale en har å bygge et register på, hvor meget en vil ofre på å få det fullstendig, og hva en mener at et register som en forutsetter må bli av varig karakter skal gi oss opplysning om. Selv om en med en gang ikke kan få et register som er fullkomment for en rekke eiendommer, bør en etter min mening legge rammen slik an, at en etter hvert som en får det nødvendige materiale kan gjøre registret fullstendig.

På hvilket grunnlag skal en så opprette et jordregister? Kartkommisjonen av 1919 har forutsatt at når en får et økonomisk kartverk over landet skal det på grunnlag av dette utarbeides et jordregister. Å få opptatt et økonomisk kartverk er dog en meget langsiktig affære. Et flertall i kommisjonen foreslo derfor at en skulle gå til opprettelse av jordregister på grunnlag av det kartmateriale en f. t. hadde, supplert med enkle målinger. Utmarkskomiteen har sluttet seg hertil.

Det er uten tvil at et økonomisk kartverk vil gi oss det beste og mest fullkomne materiale for et jordregister. Men spørsmålet blir om en mener å kunne vente med registre inntil et slik kartverk foreligger, eller om en skal gå til opprettelse av det på grunnlag av det materiale en f. t. har, selv om det for enkelte bruksenheter eller områder kan bli mindre nøyaktig. Og så får en forbedre registre etter hvert som en får et mer fullkomment kartverk.

En økonomisk kartlegging av landet vil bli et meget stort arbeide. Selv om en tar de mest moderne målemetoder til hjelp, må en rekne med at det vil ta mange år. Jeg kan til dømes nevne at Schweiz gikk igang med økonomisk kartlegging i 1912 og er ennå ikke ferdig med dette arbeide. Skjønt de i de senere år har tatt de mest moderne målemetoder som flyfotogrametri til hjelp, regner de med at det arbeidsprogram som de satte opp, å få kartverket ferdig i løpet av 50 år, neppe vil holde. Tatt i betraktning at vårt land er mange ganger Schweiz i vidde, må en nok regne med at det vil ta atskillig lengere tid å få opptatt et økonomisk kartverk over vårt land.

Jeg er derfor enig med kartkommisjonen av 1919 og likeledes med Utmarkskomiteen i, at en ikke kan vente med et jordregister til en får et eventuelt økonomisk kartverk.

Vi har f. t. et ganske stort materiale liggende som er godt bruk-

bart som grunnlag for et jordregister. Det viktigste er våre utskiftingskarter. Disse står hva nøyaktighet angår fullt på høyde med de krav en kan stille til grunnlaget for et førsteklasses jordregister. Utskiftingskarter har vi nå over et område på ca. 4 mill. dekar innmark og 27 mill. dekar utmark. Det vil med andre ord si at vi har utskiftingskarter over ca. 40 % av landets innmarksareal og ca. 18—20 % av utmarksviddene under tregrensen. Høgfjellsviddene og de større innsjøer, som tilsammen utgjør ca. halvdelen av samlet landevidde, vil kunne bestemmes i den utstrekning det er nødvendig for et jordregister ved å benytte våre alm. rektangelkarter til støtte. En stor del av fjellviddene er statseiendom eller større sameiestreknings. Verdien pr. arealenhet er forholdsvis liten, og for et jordregister er det ikke nødvendig med noen særlig grad av nøyaktighet hva vidden angår for disse strekninger. Her må derfor kunne bygges på rektangel- eller gradteigskarter, supplert med endel krokeringer.

Som nevnt har utskiftingsverket karter over ca. 40 % av landets innmarker og 18—20 % av utmarken under tregrensen. Disse karter er utferdiget for en stor del etter norm for et økonomisk kartverk. Men de har den mangel at de ikke er blitt ajourført. Delinger av bruk eller andre forandringer som er oppstått etter utskiftingens slutning har man ikke. For en med noe kjennskap til landmåling vil dog disse mangler nokså raskt og lett kunne rettes på, idet en her har et ganske sikkert grunnlag for innmåling eller krokering av de manglende grenselinjer m. v.

Av annet kartmateriale som er meget godt brukbart for et jordregister kan nevnes skogvesenets målinger. En rekner med at der over statsskoger, statsalmenninger og Oplysningsvesenets Fonds skoger foreligger karter over ca. 3 à 4 mill. dekar.

Videre kan en rekne med at det foreligger brukbart kartmateriale over en rekke selskapsskoger og endel bygdealmenninger.

Vi vet også at mange private har fått sine eiendommer kartlagt. Hvor meget det kan dreie seg om og hvor brukbart dette materiale kan være, har en ikke noen oversikt over. Men at det dreier seg om et større antall bruk og betydelige vidder er det ikke tvil om. Og meget av dette kartmateriale vil sikkert være brukbart for et jordregister bare en får tak i det.

Som tidligere nevnt antok kartkommissjonen at der ved begynnelsen av 1920-årene forelå brukbart kartmateriale over omlag tredjedelen eller muligens halvdelen av landets produktive område. Siden den tid er betydelige arealer kartlagt. Således kan nevnes at utskiftingsverkets kartmateriale er øket med ca. 50 % siden begynnelsen av tyveårene. Jeg skulle anta at vi i dag har et brukbart kartmateriale som grunnlag for et jordregister over omlag 50 à 60 % av landets produktive vidde under skoggrensen.

For de områder hvor det ikke er brukbare karter som grunnlag for et jordregister, må en utarbeide det på grunnlag av innhentede

opplysninger om jordvidde av forskjellig slag, helst bygget på enkle målinger. Slike opplysninger måtte en få fra de enkelte bruks eiere. Jeg går ut fra at herredets landbruks- eller skogfunksjonærer og distriktets utskiftingsfunksjonærer, ville kunne benyttes i noen grad, slik at en fikk disse oppgaver så fullstendige og riktige som mulig. Hvor en har kart over naboeiendommer til et bruk, vil det kunne gi endel støtte for riktig arealangivelse, idet en da har en eller flere grenser for bruket opmålt som en kan bygge på.

Den del av jordregistre som må utarbeides på oppgaver som her er nevnt, uten at det foreligger kart, vil selvsagt ikke bli så godt som ønskelig kunne være. Men det vil sikkert bli atskillig bedre enn de rent skjønnsmessige som en nå oftest bygger på, såvel i landbruksstatistikk som ellers. Og etter hvert som kartleggingen skrider fram vil det bli anledning til å korrigere registre, så det kan bli mere nøyaktig også for de områder hvor en nå ikke har karter.

Et jordregister skal være tilgjengelig for alle, slik at den som ønsker opplysninger kan få utskrift av det mot betaling.

Med hensyn til hvem som skal stå for arbeidet med opprettelse av jordregister og de nærmere forskrifter for dette arbeide, kan jeg her ikke komme inn på. Jeg skal kun nevne at Kommisjonen av 1919, som utredet om landets økonomiske oppmåling, Komiteen av 1938 og likeledes Utmarkskomiteen alle har foreslått at det henlegges til Utskiftingsverket, såvel utarbeidelsen av registre som det senere vedlikehold. Som nevnt er føringen av jordregistre i Sverige og Finnland lagt til Lantmåteriet (det tilsvarer i store trekk utskiftingsvesenet hos oss). Det som kan tale for en liknende ordning også her i landet er bl. a. at Utskiftingsverket leverer det viktigste materiale for jordregistre, det har fagfolk som er kjent med bruken av karter og bedømmelse av deres verdi, og dessuten er det mulig at føringen av registre i noen grad kan innpasses eller kombineres i de øvrige arbeider ved utskiftingskontorene. Videre kan nevnes at Utskiftingsverket f. t. har landets største landmåleretat når det gjelder økonomiske karter og vil derfor fremover komme til å levere det meste materiale for senere utbedring av registre.

Hvilken nytte vil vi ha av et jordregister, og er det noe større behov for det? Det er vel i grunnen disse spørsmål som blir de mest avgjørende for om denne sak skal føres videre fram eller ikke. Jeg nevnte i begynnelsen av mitt foredrag at en rekke land har funnet det nødvendig å få opprettet jordregister. Ja, forholdet er vel at i dag er det få kulturnasjoner som ikke har det. Den aktuelle grunn til at de har funnet det nødvendig å få istandbrakt et jordregister har vært noe forskjellig, men bak det hele ligger sikkert også tanken om at et samfunn bør ha noenlunde pålitelige oppgaver over hvilke verdier en har i landets jord, og de muligheter som her ennå ligger unyttet.

Som bekjent er nå de fleste oppgaver en får over jordvidden til

en landeiendom bygget på rent skjønnmessige ansettelse. Det er slike skjønnsmessige vurderinger som ligger til grunn for arealopp-gavene ved jordbrukstelingen. Det samme er som oftest tilfelle ved hypotektakster, odelstakster, skatteansettelser m. v. Den som har drevet noe med skjønnsmessig bedømmelse av jordvidde, og har hatt anledning til å kontrollere disse ved nøyaktige målinger, vet at selv den mest erfarne landmåler kan gjøre temmelig store «bokker» i sin skjønnsmessige vurdering av arealet. Jeg har ved utskiftinger i en rekke tilfeller spurt eierne om vidden av deres bruk. Kartleggingen har vist at deres ansettelse ikke sjelden har vært opp til 30—40 % feil.

En kjent taksator av landeiendommer ga følgende karakteristikkk av de skjønnsmessige arealangivelser: «Jordskorpen har i slike høve en egen evne til å utvide seg eller å krympe ihop alt ettersom hensikten med arealopp-gaven er. Er det av interesse at eiendommen er stor, utvider jorden seg, og bør den være liten, krymper den sammen. Det behøver ikke å være i noen bevisst hensikt at dette skjer, men det er en almenmenneskelig egenskap at en søker å få resultatet slik som det i det givne tilfelle er mest ønskelig.»

Nå, dette med utvidelse eller krypning får være som det vil. Ett er sikkert, at der i mange høve vil være av stor interesse om en kjente vidden av et bruk, vidden av dyrket mark, dyrkingsland, skog-mark av forskjellig slag m. v.

Jeg skal i korte trekk peke på forhold hvor et jordregister vil kunne være til megen stor nytte:

1. Ved omsetning av eiendommer. Da har såvel kjøper som selger interesse av å vite hvor meget den kan være verd. Vidden av eiendommen gir selvsagt ikke uten videre verdien, men har en arealangivelse over innmark, utmark av forskjellig slag m. v., faller det atskillig lettere og meget sikrere å kunne komme til en riktig verdsetting. For eiendomsomsetningen vil derfor et jordregister komme til å få atskillig stor betydning.

2. Ved diverse takster over eiendommer, eller vurderinger av disse som låneobjekt.

Her kan bl. a. pekes på Hypotekbankens takster. Takstnevnden ville ha et atskillig bedre grunnlag å bygge sin vurdering på, når der foreligger sikre arealoppgaver, og jeg skulle anta at de vil kunne innspare atskillig av tid som medgår til taksten, særlig for større bruk. Hypotekbanken har i en skrivelse av 1936 bl. a. uttalt «at opprettelse av jordregister vil være av stor interesse for Hypotek-banken, idet riktig arealoppgaver er av avgjørende betydning for bankens virksomhet».

Landkreditforeningen har likeledes uttalt at «man hyppig har følt savnet av helt pålitelige arealangivelser».

Ved odelstakster, som etter min oppfatning nå ofte er svært dårlig underbygget hva verdiansettelsen angår, ville et jordregister

være til stor nytte. Som nevnt foran faller det atskillig lettere å komme til et noenlunde riktig vurderingsresultat, når en har sikre arealoppgaver å bygge på. Odelstakstene går som regel raskt for seg, og det er nok ikke sjelden at det er vidden av de forskjellige markslag som er det svakeste ledd i vurderingsgrunnlaget.

3. For skattevesenet ville sikkert jordregistre få atskillig betydning. En stor del av landeiendommene beskattes jo ennå etter reglene for prosentlikning. For den enkelte skattyter er det vel i første rekke av interesse at hans eiendom ikke blir for høyt vurdert, og likningsmyndighetene har jo til oppgave å påse at verdiansettelsen blir riktig. Som bekjent er det ikke sjelden at oppfatningen av hva som er riktig verdiansettelse kan være atskillig avvikende. Et jordregister ville være til god støtte såvel for likningsmyndighetene som for den enkelte skatteborger.

4. Videre kan nevnes den betydning jordregistre vil få som grunnlag for utarbeidelse av landbruksstatistikken. De oppgaver som denne nå bygger på når den gjelder jordvidde er for en vesentlig del rent skjønnsmessige. Kontrollmålinger som er foretatt, har tildels vist ganske store avvikelser for de enkelte bruk. Selvsagt kan en her rekne med at feilene forsåvidt arealoppgavene angår har gått i begge retninger, slik at det samlede resultat for hele landet eller for et fylke kan bli noenlunde riktig. Et er dog sikkert, at det vil være et ganske annet pålitelig grunnlag statistikken hadde å bygge på hvis der forelå et jordregister.

5. Som foran nevnt har Utmarkskomiteen sterkt fremholdt at det er nødvendig å få opprettet et jordregister. Det er nødvendig som grunnlag for en planlegning av en hensiktsmessig og rasjonell utnyttning av utmarkene. Om en har behov for visse felter til bu-reising, nydyrking eller kulturbeiter, eller om de bør anvendes til skogproduksjon.

Jordregistre vil kunne gi opplysning om hvilke bruk som har dyrkingsjord, plantemark m. v. og i hvilken utstrekning. Det kan gi opplysning om hvor meget av slik mark det finnes i en grend, et bygdelag m. v. når en vet hvilke bruksnumre som ligger innen det område en vil ha opplysning om. En vil også av det kunne slutte seg til hvor det er forlite av den slags mark.

For dem som skal planlegge kulturarbeider antar jeg at et jordregister vil bli til atskillig hjelp. Det gjelder landbrukets og skogbrukets funksjonærer, og kanskje i ennå høyere grad for de kommunale organer, så som jordstyrer.

Som bekjent har det i det siste vært endel fremme i offentlig diskusjon spørsmålet om å gripe regulerende inn i jordoppdelingen. Hensikten hermed skulle være å hindre at jorden ble oppdelt i for små bruksenheter, som driftsøkonomisk sett er mindre lønnsomme. Det har også vært pekt på innkjøp av jord for utparsellering som tilskuddsjord til bruk som er for små. Skal en gripe regulerende

inn i disse forhold, bør en ha kjennskap til jordvidde av forskjellig slag som tilhører de enkelte bruksenheter, eller som forefinnes i et bygdelag eller en grend. Opplysninger herom vil et jordregister kunne gi oss. Har en ikke sikre oppgaver over jordvidde vil en regulerende inngripen her bli nokså meget på slomp.

Som jeg her kort har påpekt er det et sterkt behov for et jordregister, som vil bli til atskillig nytte såvel for de private som for en rekke samfunnsorganer.

Hva det vil koste å få opprettet et jordregister er det vanskelig å kunne gi noen sikker kalkyle over. Skal en få noen faste holdpunkter å bygge på her, må en sette prøvearbeider i gang, f. eks. for et herred eller et fylke.

Med hensyn til omkostningene kan det ha sin interesse å se på hva det kostet svenskene og finnene å få opprettet sine jordregistre.

Det finske register ble opprettet omkring århundreskiftet og kostet den gang ca. 416.000 kroner, men her må en ta i betraktning at kronen hadde en ganske annen verdi den gang enn nå.

Det svenske register ble påbegynt i 1908 og var ferdig i midten av tyveårene. Da en god del av arbeidet falt under og etter forrige verdenskrig, ble det noe dyrere enn det var kalkulert med. Etter de opplysninger jeg har, kostet opprettelsen av det svenske register ca. 2.100.000 kroner.

Å få opprettet et jordregister over landeiendommene i vårt land vil dog sikkert bli atskillig kostbarere enn det svenske. I noen grad vil omkostningene stå i forhold til de nøyaktighetskrav en stiller både med hensyn til klassifisering av jorden og med hensyn til nøyaktig arealangivelse, særlig gjelder dette for eiendommer hvor en ikke har kartmateriale å bygge registre på.

Skal en ut fra kostnaden med å opprette det svenske jordregister søke å trekke slutninger om hva et jordregister for vårt land vil koste, må en ta med i beregningene at endel av arbeidene med det svenske registret falt i en tidsperiode da kronen var i høyere verdi enn i dag. Svenskene hadde også den fordel at det kartmateriale de hadde å bygge på var noe fyldigere enn det vi har. Videre må tas med i kalkulasjonen at det jordregister som jeg her har skissert er noe mer spesifisert enn det svenske og av den grunn vil bli endel dyrere.

Av de grunner som her er nevnt, antar jeg en må rekne med at et jordregister hos oss vil koste omlag det dobbelte av hva det kostet svenskene å få opprettet sitt — eller rundt regnet ca. 4 mill. kroner.

Hvem som eventuelt skal bekoste jordregistre — staten alene eller i sammen med kommuner og muligens private — er et spørsmål som en senere må nærmere drøfte. Et er sikkert, såvel staten som kommunene vil være betydelig interessert i et jordregister, likeså flere halvoffentlige eller private institusjoner, foruten jordeierne

selv. Den mest hensiktsmessige løsning ville muligens være at staten bekostet registre og beregnet seg så pass store gebyrer for opplysninger fra registre, at det i noen grad dekket renter av nedlagt kapital med å få det opprettet.

Jordregister over landets jordeiendommer er en så viktig sak at den bør tas opp til løsning snarest. Når en ser hen til hvilken betydning og nytte det vil være i å ha et ordnet register over jordvidden til de forskjellige bruksenheter i landet, må en nærmest undres over at denne sak ikke har presset seg fram før. Jeg skal bare peke på arbeidsbesparelse og sikrere grunnlag for landbruksstatistikken og skattevesenet, for omsetning, takster og skjønn vedkommende landeiendommer, landkreditten, og kanskje ikke minst for de organer som har til oppgave å planlegge arbeidet med å få landets jord og skog best mulig utnyttet. For enkelte av våre kommunale organer, så som jordstyrene, vil et jordregister sikkert bli et av de mest benyttede oppslagsverk, som de vanskelig kan unnvære.

Diskusjon.

Møtets dirigent, statsgeolog Holmsen takket direktør Gren dahl for det utmerkede foredrag og uttalte at det var av stor interesse å få satt denne viktige sak under debatt. Ordet ble så gitt fritt:

Konsulent Gjelsvik ville slutte seg til utskiftingsdirektørens syn i denne sak. I tillegg til de argumenter som ble framholdt, ville han tilføye litt om den betydning et jordregister har for de enkelte jordeiere. Det har siden århundreskiftet foregått en sterk oppdeling av jorden her i landet. I alt er det siden århundreskiftet reist ca. 40.000 nye bruk. Bureisingen har lagt beslag på ca. 3.5 mill. dekar utmark, hvorav omkring $\frac{1}{3}$ dyrkbar jord.

Røisingen av nye bruk har for en stor del foregått i strøk med kombinert drift, skogbygder og fiskeristrøk. Mange steder har sidenæringen bred plass og hverken jordstyrene eller rydningsmennene har klart for seg hvor mye jord et bruk bør ha når det skal være eneyrke. Det er derfor en fare for at jordeiendommene særlig i slike strøk vil bli utsatt for en altfor sterk oppdeling. Et jordregister som gir opplysninger om hvor mye jord, dyrket eller dyrkbar, det er på de enkelte bruk, vil være et godt grunnlag for belysning og begrensnin g av den skadelige jordoppdelingen.

Når det er snakk om tvungen jordavståelse til bruk som har for lite jord, vil et jordregister være til stor nytte da slike transaksjoner bør bygge på sikre opplysninger om jordeiendommenes forråd av dyrket og dyrkbar jord. En kan ellers risikere at det blir tatt jord fra bruk som ikke har noe å avgi, hvis det sjøl skal fortsette å eksistere som sjølstendig jordbruk. Gjelsvik mente en derfor burde få jordregisteret før vi får en ny jordlov.

Konsulenten framholdt videre at et jordregister som peker ut den jord som er nyttbar til det og det bruk, vil bli en sterk spore til dyrking

eller annen utnyttning av ny jord. Jordbruket er ikke noen avsluttet næringsvei, sa Gjelsvik. Vi må gjøre alt for at utviklingen skjer på den uproduktive utmarks bekostning.

Direktør Løddesøl: Foredragsholderen nevnte innledningsvis at Jordloven av 1928 forutsetter opprettelse av et slags jordregister, nemlig en fortegnelse over jord som er i offentlig eie og over større dyrkbare strekninger såvel i offentlig som privat eie. Denne fortegnelse skulle føres av Landbruksdepartementet.

Det vil muligens interessere enkelte å høre litt mer om hvordan arbeidet med opprettelsen av dette jordregister ble grepet an og resultatet av arbeidet forsåvidt angår siste del av oppgaven, nemlig fortegnelsen over større dyrkingsfelter i landet.

Det var jordstyrene som fikk i oppdrag å skaffe tilveie oppgavene over dyrkings- og bureisingsfelter. Oppgavene ble innsamlet i årene 1935—39 og sendt Landbruksdepartementets jordkontor hvor de ble sammenstilt og arkivert. Som medlem av Bureisingskomiteen av 1936 fikk jeg i oppdrag å bearbeide materialet for komiteen.

Jordstyrenes oppgaver omfattet i alt 3332 felter med et samlet areal av vel 3,2 mill. dekar. Herav var ca. 48 % oppgitt som myr. Antallet av nye bruk som kunne opprettes på feltene var oppgitt til 21.714.

Nå spør det hvilken verdi en kan tillegge disse oppgavene? Myrselskapet har leilighetsvis i forbindelse med myrinventeringen i samråd med departementet, tatt noen stikkprøver på nøyakigheten av de avgitte oppgaver. Det viste seg da at enkelte jordstyrer hadde tatt arbeidet mindre alvorlig, og at avvikelene fra de riktige arealer kunne være ganske store. På den annen side viste det seg at andre jordstyrer hadde avgitt meget nøyaktige oppgaver både hva arealer og andre opplysninger om feltene angår.

Verdien av det «jordregister» som altså finnes i Landbruksdepartementets arkiv skulle etter min mening være at det i store trekk gir en oversikt over hvor det finnes større sammenhengende felter som sannsynligvis vil kunne tjene til reising av nye bruk eller som tilskottsjord til eldre bruk. M. a. o. at det har endel betydning når det gjelder anvisning av jord til jordsøkende. Foredragsholderen har imidlertid rett i at det ikke er noe jordregister i den betydning som en vanligvis legger i dette ordet. Materialet bør imidlertid nyttes i den utstrekning det egner seg til det ved opprettelsen av det jordregister som jeg håper snart må komme.

Når det gjelder det skjema til jordregister som foredragsholderen har demonstrert for oss her så avviker dette noe fra det som vi ble enig om i Utmarkskomiteen som et foreløpig utkast, men det er detaljer som en nok kan bli enige om. Hovedsaken er at vi tar opp til alvorlig overveielse om ikke tiden nå er inne til å søke realisert det gamle ønske om å få opprettet et moderne jord-

register. Det er for å gi et puff i den retning at vi har tatt dette emne opp til drøfting her i dag.

Tilslutt stilte Løddesøl et spørsmål til foredragsholderen: Oppbevares det verdifulle materiale som utskiftningskartene representerer på en betryggende måte slik at en ikke risikerer at det ødelegges, eksempelvis ved ildebrand?

Statskonsulent Opsahl uttalte at foredraget var meget uttømmende og klart. Han mente at også skogbruket burde la seg høre i denne debatt, da et jordregister sikkert er like viktig for skogbruket som for jordbruket. Han syntes det er meget viktig, som også framholdt av konsulent Gjelsvik, at en ved et jordregister ville få fram hvor det finnes jord disponibel for dyrking m. v. Statskonsulenten sa videre at jordregisteret også ville bli et grunnlag for investeringen i skogbruket. Han trodde bl. a. av den grunn at skogbruket vil støtte opprettelsen av et jordregister.

Professor Thunæs opplyste at han for ca. 40 år siden hadde utarbeidet forslag til jordregister. Det var bygget på økonomisk-rettslige karter. Avhandlingen med karter ble trykt i 1910, men forslaget var ikke satt ut i livet.

Professoren forsto det slik at etter den utvikling saken nå har fått, særlig ved behandlingen i «Utmarkskomiteen», ville en legge størst vekt på å få fram et bruks økonomiske forhold — hvad bruket er og dets muligheter — rettslige forhold får komme i annen rekke. I så fall vil en få stor nytte av de karter og målinger som finnes over et stort antall bruk. Disse hjelpemidler må fram og registreres og klassifiseres etter den nøyaktighetsverdi de antas å ha. Etter hvert som det da foretas nøyaktigere målinger blir de eldre oppgaver å erstatte med disse, så registeret litt om senn forbedres. Og i første opplegg får en ikke være pirket, bare det framgår hvilken nøyaktighetsverdi oppgavene syntes å ha, så en i tilfelle kan se om en kan bruke dem eller om en må gå til nymåling.

Ved et kort innlegg senere i debatten bemerket professor Thunæs at ved den av «Herredskommisjonen» avfattede beskrivelse i anledning av ommatrikuleringen i 1860-årene over de enkelte bruk — vår någjeldende matrikkel iflg. loven av 1863 — har vi prøve på et jordregister. Beskrivelsen er utarbeidet av en «forberedende komite» i rubrikkform med araloppgaver m. v. bygget på oppmåling av åker og eng. Beskrivelsen er inntatt i «Herredskommisjonens» protokoll og et utdrag blev utlagt på bekvemme steder i herredet. I enkelte herreder foreligger utdraget i trykt form. Professorens opplyste videre at han under sin praksis har hatt megen nytte av dette arbeide.

Utsiftingsformann Hidle nevnte et forhold som ikke var nevnt før. Såvidt han forsto hadde de fleste kommuner på Østlandet ved sine jordstyre og skogråd allerede et slags jordregister. Det hadde under tvangsdyrking og tvanghugster siste og forrige krig

vært nødvendig å ha en oversikt over de enkelte eieres arealer. Disse oppgaver kan vært ført på forskjellige måter, enten i protokoller eller på kartotekkort.

Taleren ble således høsten 1946 tilkalt som rådgiver til Eidsvoll kommune. Kommunen hadde planer om nye skattetakster over bygdens eiendommer. For skogens vedkommende hadde kommunen forutsatt utført linjetakster ved å ta 1/10 av skogen pr. år i 10 år. For innmarkens vedkommende var oppnevnt 3 takstnemnder a 3 mann som skulle befare hver enkelt eiendom og samle inn arealoppgaver og til slutt avgi takst. Tidligere var der i bygda holdt en tilsvarende likningstakst i 1920-årene og resultatene herav var innført i en protokoll med oppgave over areal dyrket mark m. v. for hver eiendom.

Taleren rådde til at det ble ført et kartotekregister over eiendommene ordnet i kartotekasser eller i tilfelle i løssbladprotokoller. Det ble satt opp et utkast til skjema, idet en til sammenlikning hadde Utmarkskomiteens utkast til jordregister.

Ved linjetaksering av skogen tilrådet han utarbeidet krokikart og at takseringslinjene med måling og krokering også ble gått over innmark, således at en tilslutt fikk et samlet krokikart over bygda.

Tilslutt uttalte Hidle at han mente interessen for et jordregister var stor på Østlandet, og at de aller fleste kommuner allerede har søkt å skaffe seg en foreløpig oversikt på dette område.

Utskiftingsdirektør Grendahl uttalte at han kjente til at enkelte herreder har gått til opprettelse av register over jordeiendommene i bygda, men han antok at disse registre er for lite omfattende og stort sett også for unøyaktige til å kunne danne grunnlag for utarbeidelse av et virkelig jordregister.

Registre eller oppgave over jordvidde som herredene skaffer seg eller som innhentes gjennom Statistisk sentralbyrå er ikke tilgjengelig for utenforstående for så vidt angår de enkelte bruk. Et offentlig jordregister vil få den største betydning ved at alle som har bruk for opplysning om en eiendoms størrelse m. v. kan få det fra registeret. Hver enkelt institusjon elled andre behøver ikke å sette undersøkelser i gang på egen hånd for å skaffe seg opplysninger om et bruk, undersøkelser som, hvis de skal ha noen verdi, kan bli temmelig kostbare og tidsspillende å skaffe tilveie.

Utskiftingsdirektøren var enig med prof. Thunæs i at før en går til opprettelse av et jordregister bør en få tak i alle eldre oppmålinger (karter) og plukke ut det som kunne være brukbart som grunnlag for et register, men dette var tekniske detaljer som han med vilje ikke hadde tatt med i foredraget.

I anledning forespørsel fra direktør Løddesøl om utskiftingsvesenets materiale var oppbevart på en betryggende måte, svarte utskiftingsdirektøren at utskiftingskartene f. t. var oppbevart i et hvelv i Geografisk Oppmåling, og at en anså dette for brandsikkert.

Byråsjef *B a r c a g a*, som leder av jordbruksstatistikken i Statistisk sentralbyrå, sin fulle tilslutning til planen om et jordregister, bygget på oppmåling.

Få merket ulempene med de usikre arealoppgaver mere enn de som arbeider med jordbruksstatistikken.

Statistikk burde jo være den objektive sannhet, men den har vanskelig for å bli det, så lenge oppgavene for de enkelte bruk er tøyelige som trekkspill og øker og minker etter som omstendighetene gjør det ønskelig.

To ganger har en nå sett hvordan arealoppgavene minker under en krig og igjen øker, når krigen er slutt. I det hele tatt er de arealoppgavene en får, sterkt påvirket av formålet oppgavene skal brukes til.

Det vil derfor ikke nytte å bygge et jordregister på skjønnsmessige arealoppgaver fra eierne. Skal det bli av noen verdi, må det bygge på oppmåling, så en kan stole på oppgavene i registeret.

Da ikke flere forlangte ordet, avsluttet dirigenten, statsgeolog *H o l m s e n*, diskusjonen med en takk til alle som hadde deltatt. Han uttalte bl. a. at såvel foredraget som diskusjonsinnleggene hadde tydelig klarlagt at det var et sterkt behov for å få et jordregister også i vårt land. Han håpet derfor at denne sak måtte bli fremmet så snart som mulig.

FRÅ SMØLA.

Av forsøksassistent *A. Hovd.*

Frå «Nordiske Jordbruksforskeres forenings» kongress i Oslo i juli i fjor gjekk heimreisa over Vestlandet, og eg nytta høve til å sjå Ny Jords forsøksgard og bureisingsfelt på Smøla.

Saman med styraren — landbrukskandidat *Sorteberg* — farta eg kringkom på forsøks garden og fleire bureisingsbruk, og det eg her fekk sjå av dyrkingsresultat overgjekk i grunnen nokså mykje det eg hadde venta. Ein kan ikkje tru anna enn det gir gode voner for bureisinga og dyrking på dei store myrvidder der ute i framtida.

Forsøks garden vart starta i 1937—38 og ein kan nok segja at arbeidet først har komi retteleg i gang etter at krigen slutta. Men dei resultat som hittil er nådd er likevel sers forvitnelege, og eg skal nemne eit og anna ut frå notatene mine, men først nokre ord om Smøla og myrene der ute.

Myrene.

Det er vel 68.000 dekar myr på Smøla, og av det er halvparten grasrik mosemyr av nokonlunde god dyrkingsverd (D 3).

I åra 1930—35 kjøpte Ny Jord 28.000 dekar myr, og har skifta ut i alt 90 bruk og hittil er det bygd hus på 31 bruk — forsøks garden medrekna. Her er opparbeid ca. 30 km veg over felta, dertil 7 km